

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

**«Jeg vet at jeg har noe
å bidra med i arbeidslivet!»**

**Tilretteleggingsutfordringer og muligheter
i praksis
for studenter med funksjonsnedsettelse
i profesjonsutdanninger**

Eli Langørgen

Stipendiat

Institutt for nevromedisin og bevegelsesvitenskap, NTNU

Hva er spesielt med profesjonsutdanninger?

- Ikke nok å legge til rette på campus
- Praksis i ulike kontekster
- Skikkethetsvurdering
- X antall perioder av ulik varighet
- Fulle arbeidsdager og Fraværsgrense
- Mange aktører

Hva ville jeg finne ut?

Bidra til økt kunnskap om hva som fremmer eller hemmer deltakelse i profesjonsutdanninger for personer med funksjonsnedsettelse

1. Hvordan har studenter med funksjonsnedsettelse erfart å delta i valgt profesjonsstudium?
2. Hvilke erfaringer har lærere og praksisveiledere med å legge til rette studiesituasjonen for personer med funksjonsnedsettelse?

Hva har jeg gjort?

Individuelle intervju

med 14 studenter

som har funksjonsvansker av ulik art

Fokusgruppediskusjon

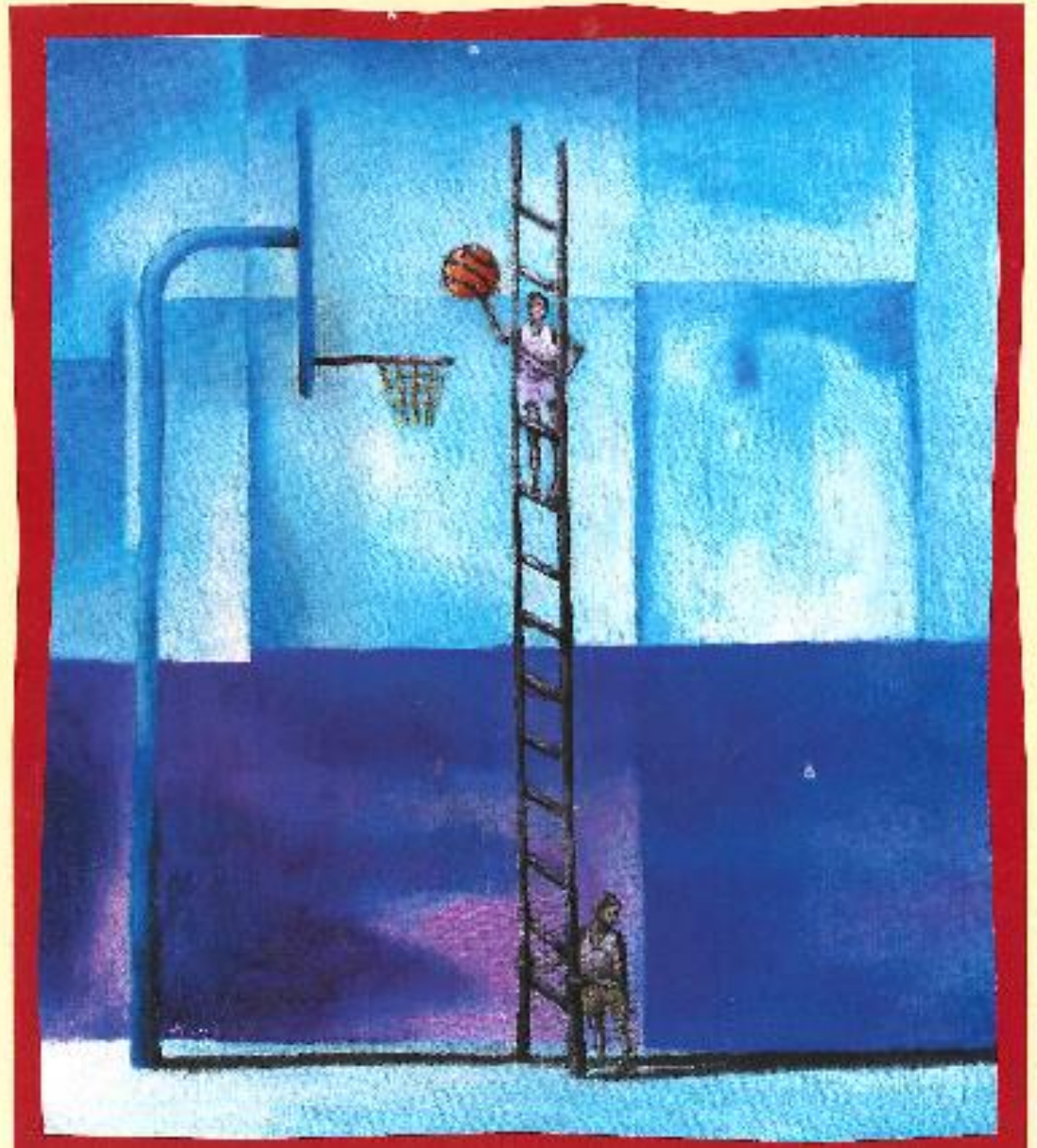
med 13 lærere og 8 praksisveiledere

Rekruttert fra

bachelorutdanninger innen helse- og sosialfag, samt pedagogiske utdanninger

ved 3 høgskoler i Midt-Norge

***«Jeg vet
jeg har noe
å bidra med
i arbeids-
livet!»***

Hva fant jeg?

Praksis var en arena for å gjøre seg relevant for arbeidslivet...

- **Bygge profesjonell selvtillit:**
  - Får bekreftet arbeidsevne
  - Lærer om egen kapasitet
  - Har en unik kompetanse
  - Demonstrerer arbeidsevne

En forutsetning for å lykkes var...

- **Planlegge praksis profesjonelt:**
  - Planlegger sammen
  - Planlegger i tide
  - Lærer av de som går opp løypa

Bygger profesjonell selvtillit

Får bekreftet arbeidsevne

- Tilegner seg kunnskap og ferdigheter
- Gjør jobben
- Møter brukerne

Lærer om egen kapasitet

- Tester ut tilrettelegging
- Heltid eller deltid?

Har en unik kompetanse

- Erfaring med funksjonsnedsettelse
- Kunnskap om tilrettelegging
- Personlige ferdigheter og egenskaper

Demonstrerer arbeidsevne

- Beviser arbeidsdyktighet
- Bygger nettverk og får referanser

Lærer om egen kapasitet

Jeg greide jo å stå i det, fordi jeg visste at det var for en begrenset periode. Og så var jeg veldig motivert for å greie å fullføre den [praksisperioden].

Men jeg kjente med meg selv at den arbeidsmengden er kanskje litt for mye i forhold til min helse da...til å ha overskudd til å gjøre noe og være sosial på fritiden, og samtidig gjøre en god jobb.

Så jeg tok en vurdering på slutten at jeg har kanskje en arbeidsevne som er lik 50 %.

Marianne, forflytningsvansker

«Jeg vet at jeg har noe å bidra med i arbeidslivet»

- Erfaringer med funksjonsnedsettelse - en jobbkompetanse
- Fremhever personlige egenskaper: Positiv, løsningsorientert, tålmodig, tolerant, har viljestyrke, er besluttsom, har sterk motivasjon og engasjement for utdanning og arbeid.
- Bidrar med kunnskap om funksjonshemming i høyere utdanning, i arbeidslivet, i samfunnet generelt
- Er rollemodeller – går opp løypa for de som kommer etter

Mulighet til å demonstrere arbeidsevne

De hadde jo ikke fått se hvordan jeg optimalt ville fungere, fordi at jeg ville kanskje ha behov for funksjonsassistanse om jeg skulle ansettes der ordinært. Og hadde jeg hatt det i praksis, og så ville de kanskje sett at «herlighet det fungerte jo greit. Så bra, kanskje vi skal ansette henne etterpå.....».

(Turid, synsnedsettelse)

Praksis handler om å ...

- ...utvikle profesjonell selvtillit
- ...gjøre seg selv relevant for arbeidslivet
- ...bli anerkjent som profesjonsutøver

Hvordan muliggjøre?

Profesjonell planlegging av praksis spesielt viktig for studenter med funksjonsnedsettelse!

Planlegge praksis profesjonelt

Planlegger sammen

- Møtepunkter
- Brukermedvirkning
- Alle parter involvert

Planlegger i tide

Lærer av de som går opp løypa

Hva er tilrettelagt praksis?

Jeg hadde håpet jeg hadde håpet at jeg fikk noe annet enn pleie da, siden jeg har jobbet 17 år i pleien. Det er ingen utfordring til meg det. ...[...]

Hva er poenget med tilrettelagt hvis du ikke er med på utvelgelsen av plassen selv? ...

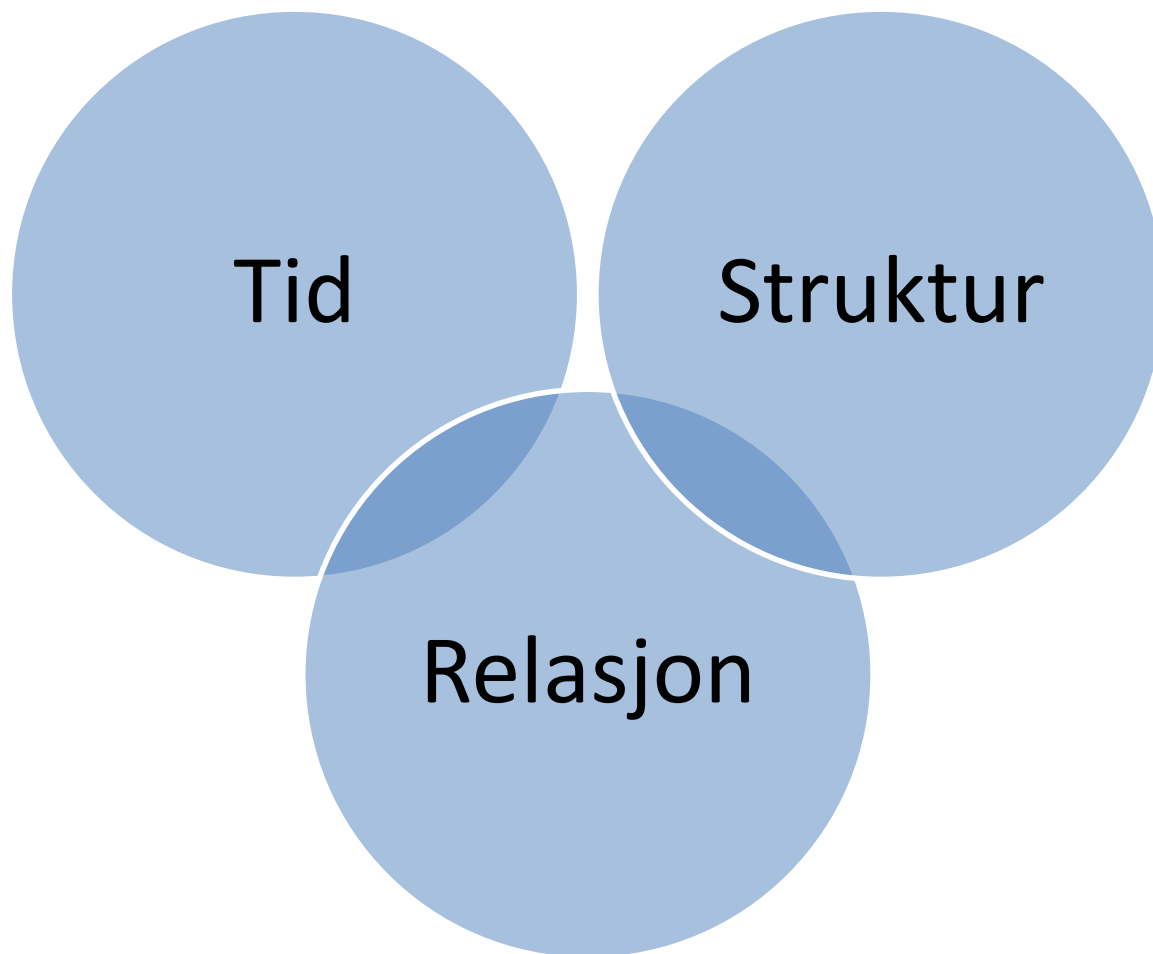
At du ikke har noe du skulle sagt....

Når praksisplassen selv ikke visste den var tilrettelagt...

Og når de hverken er informert eller villige til å tilrettelegge...

(Heidi, synsnedsettelse)

Viktige faktorer

Studentene møter ambivalente portvakter

- Hva er standarden?
- Hvilke roller og idealer skal vi legge (mest) vekt på?
- Vi har ikke kunnskap
- Vi har ikke tid
- Vi blir overlatt til oss selv
- Funksjonsnedsettelse skal ikke snakkes om – legges lokk på

Hva foregår egentlig...?

Studenter som søker anerkjennelse blir møtt av ambivalens: Må overbevise sine portvakter om at de duger som profesjonsutøvere

For å (over)bevise

- .... kan de ikke risikere å bli oppfattet som svake, hjelpetrengende, klagende, krevende...
- ... tar de selv ansvar, ordner opp, passer på...
- ...bærer de byrden med å «bygge bro»

«Stigen er høy og ustabil»; stor risiko for å falle ned

At noen ser, forstår og hjelper – **anerkjenner** - gjør at de klarer å stå i det.

Hva kan vi gjøre?

Etablere struktur på praksisplanlegging:

- ‘Disclosure’ er columbi egg
- Legge til rette for relasjon – skap dialog
- Lage rutiner for samarbeid mellom partene: Del ansvaret og vær tydelig
- Vær proaktiv. Start tidlig
- Brukermedvirkning: Ta individuelle hensyn, vær fleksibel
- Sørg for evalueringsrutiner: Lær av studentenes erfaringer

NTNU

**«Jeg vet
jeg har noe
å bidra med
i arbeids-
livet!»**

